Vlastnictví horní.

Vlastnictví horní stotožňuje se v obecné mluvě s dolem, čímž rozumí se souhrn propůjčených měr i se zařízeními těžebnými, stavbami šachetními, přístavbami na připravování a vším příslušenstvím. V právním smyslu jsou však předměty soukromého vlastnictví jen budovy na povrchu položené, pozemky a závody, jakož i příslušenství k dolu (§ 261 hor. z.), kdežto propůjčené míry důlní a denní nejsou předmětem soukromého vlastnictví v technickém slova smyslu. Povstal čilý spor o to, zdali právo nabyté propůjčením je lenem, dominum utile, statek pachtovaný nebo dědičně pachtovaný, emphytensis, ius in realiena, usus fructus, servitus in patiendo anebo privilej. Učená tato kontroversa nevedla k praktickému výsledku (viz o tom prof. Dr. Fr. Schneidra učebnici práva hor, 1872, str. 257 a násl.). Panujícím náhledem jest, že právo vyplývající z propůjčení bylo a jest právem vlastnickým, a to již proto, že nejnovější řády horní a obzvláště hor. zákon pro pruské státy zachovaly pojem práva vlastnického pro oprávněnost k dolování. Nejpodstatnější podmínkou vlastnického práva je předmět samostatný, tělesný. Ač tedy § 109 hor. z. prohlašuje výslovně propůjčené míry důlní (§ 63), přebytky (§ 74), pomocné stavby (§ 85) a štoly revírní (§ 90) za nemovitý majetek a předmět zápisu v knihu horní, není žádné pochyby, že se může mluviti jen o t. zv. vlastnictví horním, nikoli však o vlastnictví ve smyslu technickém. Předně musí vzbuditi pozornost, že se míry denní (§ 76) z § 109 hor. z. vyloučily, jakkoli obsah oprávněnosti při mírách denních a důlních zásadně je tentýž a že tudíž ony netvoří předmět knihy horní (§ 71 vyk. předpisů k hor. zákonu). Avšak pojem vlastnického práva nelze již proto zachovati, protože míry důlní nebo denní netvoří samostatné těleso a tudíž ložiště vyhražených nerostů předmětem právního panství býti nemohou a poněvadž nelze mysliti, že by vlastník pozemku, jemuž ve příčině vlastního pozemku propůjčeno bylo právo dolovati, tím získal samostatné právní věci, které dosud neměl. Propůjčení míry jeví se tedy jako propůjčení mezí prostorových, uvnitř jichž dovoleno vykonávati právo důlní za veřejné kontroly tak dlouho, pokud nenastanou podmínky §§ 243, 244, 222 hor. z. ku bezplatnému odejmutí propůjčeného práva, kdežto v § 261 hor. z. uvedené předměty, totiž na povrchu ležící budovy, pozemky a jiné stavby, jakož i příslušenství díla horního tvoří pravé vlastnictví soukromé, pročež tyto vlastníku také zůstanou i když se jemu míry státem odejmou. (Viz o tom Randovo »Právo vlastnické«.) Viz dále čl. Regál horní.

Vlastnictví listovní.

I. Pojem a rozsah.

Z pravidla stává se addresát převzetím dopisu jeho vlastníkem. Vůle dopis odevzdati se jeví v odeslání, vůle jej převzíti v přijetí jeho. Důsledkem svého vlastnického práva jest adressát oprávněn vrácení přijatého dopisu odepříti a dopis zničiti. V tomto vlastnickém právu jest zákonem obmezen kupec, který dle čl. 28 obch. z. jest povinen obchodní dopisy jemu došlé uschovati a též advokát, jenž vedle § 12 adv. ř. jest zavázán vydati opisy dopisů od stran obdržených.

Nabytí vlastnictví dopisu jest úplně vyloučeno:

1. jestliže zasílatel si vymínil vrácení dopisu nebo jinak si jeho vlastnictví vyhradil;

2. jedná-li se o úřední korespondenci státního úřadu s úředníky, ve kterémžto případě dopisy zůstávají ve vlastnictví státu; podobně zdá se, že též dle § 146 not. ř. úřední korespondence nespadá ve vlastnictví notářovo, poněvadž spisy po jeho smrti mají býti dány do notářského archivu; konečně

3. pokud jde o dopisy vyměřené v obchodním styku mezi obchodním domem a jeho zástupci.

II. Přechod vlastnictví.

Vlastnictví dopisu přechází na adresáta tím okamžikem, kdy on nebo osoba jím zmocněná jej převzala. Ustanovení § 429 o. o. z., že věci zaslané se pokládají za odevzdané teprve tehdy, když je příjemce obdržel, leč že by byl sám způsob dopravy určil nebo schválil, platí i o dopisech, avšak nikoli tenkráte, zasílají-li se poštou. Právě pro tento nejčastější případ dopravy dopisů jest ustanovení § 429 předpisy poštovními vyloučeno, jelikož odesílatel až do převzetí dopisu adresátem může s ním volně nakládati a ve případě ztráty odporučeného dopisu náhrada se nevyplácí adresátu, nýbrž odesílateli. Jistou modifikaci v přechodu vlastnictví dopisů má v zápětí zabavení jich dle § 89 konk. ř. a §§ 146 až 149 tr. ř.

III. Uveřejnění dopisů.

Dle všeobecných zásad není adresát oprávněn dopis uveřejniti, leč a pokud byl nucen učiniti tak k odvrácení útoku na něho podniknutého. Zákonem toto obmezení vlastnictví dopisů adresátem obdržených upraveno není, avšak dle obdoby lze ve dvou hlavních případech učiněné nebo zamýšlené uveřejnění dopisu úředně stíhati nebo zameziti.

1. Jestliže dopis obsahuje »individuelní duševní výtvor odesílatelův«, zachovává se literární vlastnictví odesílateli a pokládá se neoprávněné uveřejnění takového dopisu za porušení autorského práva; předpokládá se ovšem, že dopis jest výsledkem duševní činnosti autorovy, a že jest způsobilý k literárnímu uveřejnění.

2. Jestliže dopis obsahuje důvěrná sdělení, jichž uveřejnění by mohlo poškoditi čest odesílatelovu. Pro tento případ poskytují pomoci §§ 1330 a 1339 o. o. z., dle nichž trestá takové poškození cti úřad policejní, jehož úkolem jest též hrozící uveřejnění zameziti. Výjimka platí pro ten případ, uveřejňuje-li se dopis k odvrácení útoku.

IV. V řízení soudním může adresát soukromých dopisů vůbec použiti, poněvadž veřejnosť řízení dle § 171 c. ř. s. k návrhu třeba jen jedné strany může býti vyloučena, když pro rozhodnutí právní rozepře rozebírány a dokazovány býti musí příběhy života rodinného; podobně i z ohledů mravopočestnosti a veřejného pořádku lze veřejnosť soudního řízení vyloučiti. O předložení listin v řízení průvodním jednají §§ 298 a n. c. ř. s.

V. Pokud se týče exekuce, ustanovuje ex. ř. v § 251 č. 11, že dopisy a jiné spisy dlužníkovy z exekuce jsou vyňaty.

Srv. spis »Ueber das Eigenthum an Briefen nach österreichischem Rechte« od dra. Emila Steinbacha, Vídeň 1879 a čl. Listy (dopisy).

Vlastnictví požitkové viz Emfyteusis a Pacht dědičný.

Vloupání.

I. Platné právo trestní.

Vloupáním rozumíme násilné přerušení spojitosti vnějšího uzavření budovy neb uzavřeného prostoru; vloupání nečiní dle platného všeob.